

Pedagogiska koncepcija

Internat Serbskeho gymnazija Budyšin

Friedricha Listowa dróha 8a , 02625 Budyšin

Wobsah

1. Zawod
2. Nošer
3. Materielne wuměńjenja
4. Personelne wuměńjenja
5. Zasady – ćežišća
6. Kubłanje a hladanje internatnych šulerjow
7. Móžnosće wobdźělenja a pohórška dźěći a młodostnych
 - 7.1. Internatna rada
 - 7.2. Prawo soburěčenja
 - 7.3. Zapřijeće při službných dorěčenjach
 - 7.4. Dalše móžnosće pohórška
8. Partnerojo
 - 8.1. Serbski šulski a zetkawanski centrum
 - 8.2. Starši
 - 8.3. Institucije
 - 8.4. Techniski personal, firmy
9. Dalše naprawy k zawěsćenju a wuwicu kwality
 - 9.1. Dalekubłanje a přewod personala, prawidłowne posedženja teama, wuhódnoćenje a aktualizowanje pedagogiskeho dźěła a koncepcije
 - 9.2. Naprawy jako reakcija na stupace ličby wobydlerjow a změnu starobneje struktury hač k šulerjam wyšeho schodženka 9. – 12. lětnika kaž tež wobydlerjam z rozdźelnymi serbskorěčnymi kmanosćemi (wot 2015)
 - 9.3. Optiměrowanje rumnosćow

1. Zawod

Tuta koncepcija skići přehlad wo ramikowych wuměnjach, wobsahowym wuhotowanju a zhromadnym žiwjenju w internaće Serbskeho gymnazija Budyšin.

Internat je dom za dźěći a młodostnych wot 5. hač do 12. lětnika. Wón skići přidatnje k serbskemu gymnazijej serbskorěčny rum, w kotrymž dźěći a młodostni zhromadnje wuknu, swoje domjace nadawki spjelnja, so při sporće wočerstwjeja a hdžež su kreatiwnje wumětsce aktiwni.

Internat je žiwjenski a nazhonjenski rum za dźěći a młodostnych, kotryž mjez staršiskim domom a šulu agěruje. Přiwsěm je internat samostatna institucija ze swójskim narokom a swójskimi nadawkami. Z toho wotwodźuja so jeho swójbu a šulu wudospołnjace nadawki.

2. Nošer

Domowina z. t., Rěčny centrum WITAJ, Póstowe naměsto 2, 02625 Budyšin

Domowina je politisce njewotwisny a samostatny zwjazk Serbow a třěšny zwjazk serbskich towarstwow Delnjeje a Hornjeje Łužicy. Wona je zastupjerka zajimow serbskeho ludu a skutkuje předewšěm w serbskim sydlenskim teritoriju Kraja Braniborska a Swobodneho stata Sakska. Wona je w kontinuiće prawniske naslědnica Domowiny - Zwjazka Łužiskich Serbow. Domowina wuznawa so k swobodnemu demokratiskemu zakładnemu porjadej Zwjazkoweje republiki Němska.

Domowina ma slědowace zaměry:

- zasadźeć so za zachowanje a wuwíwanje, spěchowanje a šěrjenje rěče a kultury a tradicijow serbskeho ludu, narodneho wědomja, zhromadnosće Serbow a zwjazanosće z domiznu,
- zjednoćeć a podpěrować Serbow a serbske towarstwa w jich narodnym dźěle,
- zastupować serbske narodne, hospodarske a socialne zajimy w zjawnosći, napřećo parlamentam, institucijam a zarjadam na komunalnej, wokrjesnej, krajowej, zwjazkowej a mjezynarodnej runinje,
- zasadźeć so za prawniske rjadowanje škita a spěchowanja narodnych mjeńšin w Němskej a za dodźerženje wotpowědnych zakonskich postajenjow a mjezynarodnych dojednanjow,
- spěchować tolerancu a zrozumjenje mjez serbskim a němskim ludom a jeje runostajenje,
- hajić přećelske zwiski k słowjanskim ludam, k narodnym mjeńšinam a mjezynarodnym zjednoćenstwam narodnych mjeńšin a solidarnje zastupować zhromadne zajimy.

3. Materielne wuměńjenja

Kapacita internata wopřija 57 městnow.

Šulerki/-jo (dale šulerjo) bydla w štyrjoch bydlenskich jednotkach, rozdźělene na přeni a druhi horni poschod. W přizemju steja nimo toho dwě stwě za zbrašenych k dispoziciji, kóžda z dwěmaj městnomaj.

Kóžda bydlenska jednotka wopřija šěsć stwow z dwěmaj łožomaj a přislušacej kupjelu kaž tež zhromadnu rumnosć z kuchničku. Pječ stwow we wšelakich wobłukach domu su přidatnje tak meblěrowane, zo hodži so w datym padže třeća wosoba zaměstnić. Nimo toho je na kóždej etaži rumnosć za wotstajenje/garderobu a rumnosć za kublarjow resp. wjacezaměrowy rum.

W přizemju móža šulerjo dwě klubowni kaž tež sportowu, billardowu, komputerowu a rumnosć k zwučowanju (za domjace nadawki a hudźbnych šulerjow) wužiwać. Runje tak steja šulerjam po potrebnje rumnosće w šuli k dispoziciji, kaž na přikład hudźbny kabinet, biblioteka a sportownja, kaž tež sportnišćo.

K internatej slušaca ležownosć skići nimo móžnosćow k sedženju a grilowanju tež blidotenisowu platu a hrajnišćo za šach.

4. Personelne wuměńjenja

Sobudźělaćerjo internata su w třoch změnach wodnjo a w nocy w službje. Woni maja socialnopedagogiske wukubłanje resp. wotzamknjenje jako statnje připóznaty/-a kublar/ka a wobknježa serbsčinu ertnje a pisomnje. Woni su winowaci, so stajnje dalekubtać. Woni tworja team z jednotnymi zasadami, jich kubłanskemu nadawkej wotpowěduju.

5. Zasady – čezišća

Internat je Serbskemu šulskemu a zetkawanskemu centrumej Budyšin přizamknjeny, kotryž je w swojim profilu jónkrótny w Sakskej. Nimo toho je Serbski gymnazij jako džěl SŠZC jeničke hornjoserbske gymnazialne kubłanišćo serbskeho ludu.

Internat je w šulskim času bydlenske, džělanske a zetkawanske městno za šulerjow, kotřiž su w serbskim sydlenkim rumje abo zwonka njeho doma.

W šulskim zakonju Swobodneho stata Sakska zapisany kubłanski nadawk šulow so přez internat aktiwnje podpěra. Wosebje pak ma – wotpowědnje swojej specifice – wosebity nadawk, šulerjow při hajanju serbskeje řeče a kultury kaž tež při wuknjenju serbskeje řeče intensiwnje podpěrać.

Hladanje w internaće spěchuje wuwice wosobiny kóždeho jednotliwego šulerja, jeho socialneje kompetency kaž tež jeho samostatnosće a swójskeje zamołwitosće. Nimo toho

wobsteja idealne wuměnenja za stajne, intensiwnje nałożowanje serbsčiny we wšědnym wobłuku.

Materielne wuměnenja, wotpowědne rumnosće a wužiwanje modernych medijow skića dobre móžnosće k skupinskemu džětu a spěchuja tak socialnu a studijnu zamóžnosť wobydlerjow.

Internat zmóžnja šulerjam, so aktiwnje na kulturno-duchownym žiwjenju města wobdźělić a wšitke towaršnostno-kulturne poskitki serbskich a dalších institucijow města Budyšin wužiwać. Přez zhromadne bydlenje je jim pak tež móžno, serbske kulturne wjerški sami wuhotować, serbske naložki a kulturu hajić a tak šulu a internat k zarjadowanskej platformje za towaršnostne žiwjenje sčinić. To přinošuje bytostnje k wutworjenju serbskeje identity a serbskeho wědomja młodeje generacije. Za šulerjow je žiwa serbsko-němska bikulturalita zdobom baza, so w dalších kulturach a w swěće orientować a sej tak tež powołanske perspektiwy rozšěrić.

6. Kubłanje a hladanje internatnych šulerjow

Kublarjo/-ki (dale kublarjo) staraja so wo to, zo je internat zhromadnje ze Serbskim gymnazijom džěl serbskorěčneho wobswěta šulerjow. Woni dźiwaja na harmonisku atmosferu w domje.

Dodźerženje zmysłapołneho wotběha dnja pod aspektami strowoty, porjada, čistoty a hygieny ma so zaručec a šulerjo so k tomu starobje wotpowědnje kubłaja.

Zwjazanje wučby a wólneho časa, šule a internata wotměwa so hižo w dopołdnišich hodžinach a pokročuje popołdnu hač do wječora.

Internatni wobydlerjo/-ki (dale wobydlerjo) přežiwa přez kursy wuměnite swobodne hodžiny abo čakanske časy zhromadnje z měšćanskimi šulerjemi a šulerjemi, kotřiž domoj jězdźa, we wěstych internatnych rumnosćach. Woni wuknu a hraja zhromadnje, spjelnja swoje nadawki a nadžěłaja skupinske projekty. Při tym wužiwaja internatni wobydlerjo wosebitu składnosć ke komunikaciji w serbskej rěči a k pohłubšenju svojich serbskorěčnych znajomosćow.

Přez starobje wotpowědne dohladowanje domjacych nadawkow podpěraja kublarjo šulerjow, nawuknjenu wědu a wosebje kwantitu a kwalitu serbskeje rěče skrućec a efektiwny wuknjenski a džětowy stil wutworić.

Bydlenje w internaće ma šulerjow za jich pozdžiše žiwjenje wukmanić, winowatosće a wólny čas derje koordinować a wólny čas wotpowědnje zajimam zmysłapołnje, aktiwnje a kreatiwnje wužiwać. Orientujo so na potriebach a wobswěće šulerjow, organizuje internatny team za šulerjow a ze šulerjemi wšelake poskitki.

Prioritu maja tež tu:

- hajanje serbskich nałożkow, rejow a spěwow
- zaběra ze serbskej narodnej drastu (na přikł. wušiwanje rubiška)

- zaběra ze serbskej literatury a serbskimi stawiznami (biblioteka)
- zarjadowanja z wosobinami serbskeho zjawneho žiwjenja

Dokelž bydla internatni šulerjo pódla šule, móža popoždnu bjez problemow mnohostronske cyłodnjowske poskitki gymnazija wotpowědnje jich zajimam k individualnemu wuhotowanju wólneho časa wužiwać, so wuspytać a swoje zamóžnosće dale wuwivać. Někotre džětowe zjednoćenstwa přewjedu so w internacie.

7. Móžnosće wobdźělenja a pohórška džěci a młodostnych

Nimo krutych předpodaćow a časow internatneho porjada ma so dnjowy wotběh wobydlerjow wšědnje aktualnym potřebnosćam a situacijam wotpowědnje wuhotować. Kubłarjo a šulerjo činja to zasadnje zhromadnje. Z tym je službu wukonjacy kubłar přěni narěčenski partner při přecach, problemach a pohórškach.

7.1. Internatna rada

Jedna z najwažnišich móžnosćow wobydlerjow, internatne žiwjenje sobu wuhotować a prawidła wowliwować, je internatna rada.

Struktura

Wotpowědnje zestawje wobydlerjow přisłušeja internatnej radže hač do wosom šulerjow. Kóžda bydlenska jednotka resp. starobna skupina woli jednoho do dweju zastupjerjow. Po potrebjze zetka so internatna rada hač do šěsć razow wob lěto z internatnej wjednicu a znajmjeńša jednym kubłarjom.

Wobsahi a zaměry

Najwažniši zaměr je, zo šulerjo nawuknu zamołwitosć za swój materielný a socialny wobswět přewzać a swoje zamóžnosće wosebje we wobłukach komunikacije, zmištrowanja konfliktow a organizacije wuwivać. Woni maja swoje zajimy zastupować, ale tež kmani być, swoje potreby wěstym wobstejnosćam přiměrić.

Ćežišća su wuhotowanje internatneho žiwjenja, posrědkowanje wažnych informacijow přez nawodnicu a wuhódnoćenje podawkow, naprawow a zarjadowanjow. Při tym so wosebje wobkedźbuje, zo złoži w kóždym šulskim lěće 30 % wobydlerjow abituru a wučahny, ale runje telko nowych šulerjow začahny. Prawidłowne zetkanja z internatnej radu su wažny instrument k zawěšćenju kwalitety.

Tak zwěšća čłonojo internatneje rady kóžde lěto znowa ideje, zajimy a potreby wobydlerjow a mysla nimo běžnych wólnočasnych poskitkow za rozdźělne starobne skupiny tež na wjerški a swjedženje w běhu šulskeho lěta. Při tym so postaji, na kotre wašnje so tute swjeća a přez wobydlerjow a kubłarjow ze žiwjenjom pjelnja. Wosebita skedźbnosć leži při tym na serbskich nałožkach a swjedženjach, kotrež so přez našich šulerjow w internacie, ale tež w gymnaziju, serbskich zarjadnišćach abo w towaršnostnym wobswěće wuhotuja (na přikł. přez serbske chóry, rejowanske skupiny, orchester, křižerjow, debjerjow/-ki jutrownych jejkow).

Dale narěča kublarjo kaž tež šulerjo problemy, kotrež so w wšědnym dnju internata pola jednotliwych šulerjow resp. bydlenske jednotki abo internat přesahowace jewja. Zhromadnje pyta so za rozrisanjemi. W datym padže je to z noworjadowanjom prawidłow zwjazane, štož so zhromadnje rjaduje. Tole zwysři pozdžišu akceptancu pola wobydlerjow.

7.2. Prawo soburěčenja

Runje tak maja šulerjo prawo soburěčenja, hdyž dže wo wuhotowanje rumnosćow. Prawidłownje wobdžěleja so na tym tež ze swójskimi kreatiwnymi zamóžnosćemi. Woni rozsudža na přikł. sobu, hdyž so nowe meble, hry abo knihi za biblioteku kupja.

Znajmjerša jónu wob lěto kaž tež při potrebjce zwoła so internatne posedženje za wšitkich šulerjow.

7.3. Zapřiće při službnych dorěčenjach

Zwjětša su to zastupjerjo internatneje rady, kotřiž su na přikład při lětnych rozmołwach z nawjedowacymi sobudžětaćerjemi firmy za zastaranje z jědžu a při zetkanjach ze šulskim nawodu resp. nošerjom pódlu.

7.4. Dalše móžnosće pohórška

Při pohórškach wobsteji móžnosć, so na slědowace instancy wobroćić:

- internatne wjednistwo (knjeni Šubertowa); šulske wjednistwo (knjez Wjačławk)
- nošer Domowina z. t., Rěčny centrum WITAJ (knjeni dr. Brězanowa)
- młodžinski zarjad Budyšin resp. krajny młodžinski zarjad Kamjenica

8. Partnerjo

8.1. Serbski šulski a zetkawanski centrum

Zhromadne džěto internatnych kublarjow a wučerjow je za wobě stronje wunošne. Wašnje zadžerženja, wuknjenski a džětowy stil kaž tež šulske wukony jednotliwych šulerjow hodža so zhromadnje posudžować a wjesć. Wučerjo podpěraja z hódnyimi pokiwami, na přikł. za pomoc při spjelnjenju domjacych nadawkow. Prawidłowne kontakty wosebje při zadžerženskich a wuknjenskich problemach su w zajimje cyłotneho kubłanja šulerjow.

Jednotliwe wučbne hodžiny abo projektne popołdnja přepołoža so do domu internata a tworja tak zwisk mjez šulu a internatom.

Dalokož to rumnostna kapacita dowoli, podpěra internat šulu při zaměstnjenju hosći (na přikł. šulerska wuměna ze słowjanskimi susodnymi krajemi). Při tym maja internatni šulerjo móžnosć, čłowjekow druhich kulturow zeznać a woni móža jim swoju serbsku domiznu předstajić.

Naprawy k zawěšćenju kwality:

- lětnje jedne zetkanje nošerja, internatneho wjednistwa a šule
- měsačne dorěčenja mjez internatnym wjednistwom a šulskej direkciju resp. po potrebjce
- internatna wjednica wobdžěli so na poľlětnych a lětnych zhromadźiznach wučerstwa
- prawidłownje a husto kontakt z rjadowanskimi wučerjemi 5. a 6. lětnika

8.2. Starši

Stajny kontakt k starším wosebje młódšich internatnych wobydlerjow je njeparujomny. Hustohdy wostanje serbski staršiski dom najwažniši počahowy dypk w žiwjenju šulerjow a za dalewuwiće serbskeje identity. Na dnju wotewrjenych duri dóstanu starši dohlad do rumnostnych wobstojnosćow domu a do internatneho žiwjenja. Nimo toho dóstanu woni móžnosć, so na zarjadowanjach internata wobdžělić resp. tute tež sobu wuhotować.

K zawěšćenju kwality rozprěstrěje so zhromadne džěto dale přez:

- staršiske wječory (lětnje jónu)
- pisomne informacije po potrebjce
- telefoniske a wosobinske rozmołwy ze staršimi (pola młódšich znajmjeńša dwójce wob měsac)
- wopyty staršich w internaće wotpowědnje starobje, potrebjce a zdalenosće bydlenskeho městna

8.3. Institucije

Intensiwne zhromadne džěto ze zajimowanymi partnerami, kaž serbskimi institucijemi, towarstwami, firmami a dr. přinošuje k wotměnjacemu, aktiwnemu wuhotowanju wólneho časa internatnych wobydlerjow. Při tym dže wo financelnu kaž tež wuhotowansku abo fachowu podpěru, na přikł. při wušiwanskich kursach za serbsku narodnu drastu, rejowanske kursy a dr. Serbska rěč a kultura móžetej so nimo toho na dalšej runinje z druhimi wosobami a w druhej wokolinje nałožować a hajić.

Partnerstwa eksistuja mj. dr.

- ze Założbu za serbski lud (na přikł. Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu)
- ze Serbskej kulturnej informaciju Budyšin
- z wokrjesnej ludowej šulu
- ze serbskimi wučerjemi na wuměńku

Jako serbska institucija je Rěčny centrum WITAJ jako nošer internata najwažniši partner při organizowanju a přewjedženju zarjadowanjow, kotraž wobsahuja hajenje rěče, nałožkow a kultury Serbow, a spjelnja nimo toho wšě materielne, rumnostne a personelne wuměńjenja za optimalne hladanje šulerjow. Internatny team je winowaty, nošerjej rozprawjeć.

Naprawa k wuwiću kwality: Husćiše wobdžělenje internatneje wjednicy na posedženjach wjednistwa nošerja

8.4. Techniski personal, firmy

Rjedženski personal, domownik a sobudžětačerjo firmy za zastaranje z jědžu su přikłady za wažnych partnerow, do kotrychž džěławosće dóstanu tež šulerjo dohlad a kotruž přez swoje potrjeby a zadžerženje sobu postajeja.

9. Dalše naprawy k zawěsćenju a wuwicu kwality

9.1. Dalekubłanje a přewod personala, prawidłowne posedženja teama, wuhódnoćenje a aktualizowanje pedagogiskeho džěła a koncepcije

zaměry	zaměrowe hódnoty	akcije
	jónu abo dwójce wob lěto	fachowošulscy praktikanća za powołanje kubłarja
zwyšenje serbskorěčneje kompetency	jónu wob lěto	interne dalekubłanje za wšitkich sobudžětačerjow
dalekubłanje we wobłukomaj pedagogika, komunikacija	jónu wob lěto jónu wob lěto	interne dalekubłanje za wšitkich sobudžětačerjow eksterne dalekubłanje za wšitkich sobudžětačerjow samostudij (publikacije) na přikł. w nócnej změnje
prawiłowna kwalifikacija w přenjeje pomocy	kóždy druhe lěto	kóždy sobudžětačer absolwuje kurs pola certifikowaneho poskićerja
intensiwowanje fachowych kontaktow	dwójce wob lěto	wuměna ze zarjadnišćami, kotrež na podobnych polach skutkuja (Delnjoserbski internat w Choćebuzu, internat powołanskeje šule w Budyšinje na Alberta Schweitzerowej dróze)
prawiłowne posedženja teama	dwójce wob lěto (w februaru a w lěću) po potrebjce	kławzura k pedagogiskej koncepciji a bórzomnemu planowanju, wuhódnoćenje, aktualnosće wobřěčenja padow při přepodaću pózdneje a nócneje služby z nawodnicu
optimalne zhromadne džěło, přepodaće (změny) přez dobru dnjowu dokumentaciju	přiběrajcy	zapiski wo akcijach, wuwicu abo problemach wosebjce pola młódšich wobydlerjow

9.2. Naprawy jako reakcija na stupace ličby wobydlerjow a změnu starobneje struktury hač k šulerjam wyšeho schodženka 9. – 12. lětnika kaž tež wobydlerjam z rozdžělnymi serbskorěčnymi kmanosćemi (wot 2015)

zaměry	zaměrowe hódnoty	akcije
wutworjenje časowych woknješkow a platformow za zwyżeny wuknjenski pensum	přiběraca prezenca	- zmóžnjenje wuknjenskich skupinow jednotliwych kursow při klawzurach, pruwowanjach - dopomocni wučerjo přińdu do internata
wuwíce rěčneho niwowa	přiběrajcy	zasadźenje serbskorěčných hrow a serbskich medijow
přiměrjenje wólnočasnych poskitkow zajimam starších wobydlerjow	přiběrajcy	naročne poskitki kaž yoga, samozakítowanski kurs, přednoški, džěłarnički wjace swójskeje iniciatiwy šulerjow při wuhotowanju

9.3. Optiměrowanje rumnosćow

zaměry	zaměrowe hódnoty	akcije
sylniše wužiwanje stwow z třomi łožemi	přiběrajcy	zwučowanske rumnosće wosebje tutym šulerjam k wuknjenju a za wólny čas poskićeć